

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Klinische kinderneuropsychologie

H. Swaab, A. Bouma, J. Hendriksen & C. König (2011), (red.)

Amsterdam: Boom

688 pagina's

ISBN 9789085062691

De boekenkast van menig Nederlandse neuropsycholoog is de laatste decennia verrijkt met een aantal neuropsychologische handboeken uit het eigen taalgebied. De kinderneuropsychologie kwam hierin niet of slechts heel beperkt aan bod. Er is niet alleen een leemte opgevuld met het Nederlandstalige handboek *Klinische kinderneuropsychologie*, maar de redactie heeft zichzelf ook een reuzentaak opgelegd om geschikte Nederlandse auteurs te vinden die het gebied zo volledig mogelijk konden beschrijven. De kennis van de neuropsychologie bij volwassenen kan namelijk niet zomaar op kinderen toegepast worden; kinderen zijn geen miniatuurvolwassenen, zoals in het nieuwe boek vaker gesteld wordt.

Het boek is opgedeeld in vijf delen en begint met de ontwikkeling van de hersenen en de ontwikkeling van cognitieve domeinen zoals perceptie, geheugen, motoriek en taal. Het tweede deel beschrijft het diagnostisch proces en behandelingsaspecten en het derde deel beschrijft aanvullende diagnostische methoden zoals ERP, MRI en genetisch onderzoek. In deel vier worden specifieke beelden beschreven, waaronder motorische ontwikkelingsstoornissen, dyslexie, autismespectrumstoornissen, ADHD en nonverbale leerstoornissen en komen ook de cognitieve gevolgen van tumoren, traumatisch hersenletsel, epilepsie, intoxicaties, infectieziekten, auto-immuunaandoeningen en genetische aandoeningen aan bod. Het boek wordt afgesloten met twee casusbesprekingen.

De grondigheid van sommige hoofdstukken contrasteert met de oppervlakkigheid van andere, zoals de hoofdstukken in het derde deel. Mede door hun beperkte lengte en algemeenheid zullen de ERP- en MRI-hoofdstukken weinig toegevoegde waarde hebben voor de clinicus en ze zijn niet nadrukkelijk toegespitst op de neuropsychologische praktijk bij kinderen. Een pareltje in het ontwikkelingsdeel is het hoofdstuk over aandacht en executieve functies. Niet alleen wordt in dit hoofdstuk een brug geslagen tussen cognitieve domeinen - bijvoorbeeld

tussen executief functioneren en sociaal functioneren - maar ook wordt voor wat minder ingewijden een duidelijke vertaalslag gemaakt hoe concepten zoals verdeelde aandacht, vigilantie en werkgeheugen zich manifesteren in het dagelijks leven van een kind. Ook het hoofdstuk over de ontwikkeling van de hersenen is mooi geschreven en geeft een goed inzicht in de normale neurale ontwikkeling en wat hierin fout kan gaan. Een gemiste kans is dat de genetische beelden tot twee beperkt blijven. De neuropsychologie van bijvoorbeeld neurofibromatose, het fragiele X-syndroom en het 22q11.2 deletie-syndroom zouden in het hoofdstuk over genetische aandoeningen ook aandacht verdienen, vanwege hun neuropsychologische consequenties. Daarnaast miste ik aparte hoofdstukken over dyscalculie en schrijfproblemen. Uitputtend zijn is natuurlijk een onmogelijke vereiste, maar over de laatste beelden is veel relevante neuropsychologische literatuur en het zijn leerproblemen waarmee menig klinisch kinderneuropsycholoog geconfronteerd wordt. Ten slotte, in het hoofdstuk over behandeling wordt de kinderneuropsycholoog een belangrijke rol toebedeeld in de behandeling. Maar in de rest van het boek krijgt de diagnostiek veel

gewicht en wordt er relatief weinig, of weinig gedetailleerd, aandacht besteed aan daadwerkelijke interventies van de neuropsycholoog. In de casuïstiek wordt de coördinerende rol van de neuropsycholoog beschreven, maar neuropsychologische interventies worden niet verder toegelicht. Het komt veelal neer op een globale beschrijving in termen van psycho-educatie, cognitieve gedragstherapeutische interventies en aanpassingen van de omgeving. Concretere interventieprincipes, zoals die mooi besproken worden in het hoofdstuk over dyslexie, zijn voor veel beelden niet voorhanden. Echter, er is inmiddels meer bekend over de werkzaamheid, of niet-werkzaamheid, van interventies en omgevingsaanpassingen voor andere cognitieve stoornissen en dat was ook het vermelden waard geweest. Maar enfin, het huidige boek is al lijkig genoeg en laat misschien ruimte voor een nieuw boek dat focust op de neuropsychologische behandeling van het kind. *Klinische kinderneuropsychologie* zal vast net zo'n belangrijke plek krijgen in de boekenkast van de kinderneuropsycholoog als de 'broertjes en zusjes' uit de Boom-neuropsychologiereeks, en terecht.

Mariëlle Gorissen-van Eenige

Belangrijk handboek, maar niet uitputtend